WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації
„Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: Henderson 4-0237
УНС: Henderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 8. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го СІЧНЯ 1958 ЦЕНТІВ 5 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 14, 1958 No. 8. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ БАЖАЄ ПІДТРИМКИ ЗАГАЛУ ДЛЯ СПРАВИ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

АЙЗЕНГАВЕР ПРЕДКЛАДАЄ БЮДЖЕТ НА 1959 ФІНАНСОВИЙ РІК В СУМІ 74-ОХ БІЛЬЙОНІВ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер почав робити старання, щоб дістати громадську підтримку для своєї програми допомоги закордонові, бо Конгрес по мачушиному ставиться до законопроєктів про допомогу закордонові і взаємний торговельний договір. Президент звернувся до визначного підприємця Еріка Джанстона, який виконує окремі його доручення, щоб зорганізував двопартійну конференцію підприємців і організаційних провідників для обговорення оборони країни під аспектом закордонної політики. Ця конференція мала б заалярмувати публічну опінію для зрозуміння потреби допомагати закордонові та збільшити торгівлю з заприязненими державами. Джанстон заявив, що вже почав організувати цю конференцію, в якій має взяти участь від 600 до 700 осіб із світу праці, промислу, рільництва, релігійних провідників, військових ветеранів і інших організацій. Джанстон, правдоподібно, вишле запрошення до колишніх президентів Герберта Гувера і Гаррі С. Трумана та до дворазового демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона. Труман заявив в Ню Йорку, що ще не знає, чи братиме участь в цій конференції, бо мусить побачити, яка це буде конференція. Президент заявив був у своєму Зверненні про Стан Унії, що СССР веде економічну офензиву в відсталих країнах світу, і ЗДА мусять протиставитися цій совєтській акції. Та уряд свідомий того, що Конгрес радо збільшить видатки на безпосередню оборону, але не схоче ухвалювати видатків у більшій сумі на допомогу закордонові, хоч і вони служать посередньо обороні ЗДА. І виборці скоріше зрозуміють конечність видатків на оборону країни, але не завжди розуміють потребу допомагати союзникам цієї країни в вільному світі. На цій конференції мали б промовляти президент Айзенгавер, віце-президент Ричард М. Ніксон і конґресові провідники обох партій. Передбачають, що провідники демократів в Конґресі сенатор Линдон Б. Джансон і спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн і провідники республіканців сенатор Вільям Ф. Новленд та Конгресмен Джозеф В. Мартин підтримають уряд в цій справі. — 13-го січня Президент предкладає проєкт бюджету на фінансовий рік, який, починається першого липня 1958 р. Федеральний бюджет становитиме 74 більйони долярів, а видатки на оборону мають виносити коло 40 більйонів долярів. Спікер Сем Рейбирн заявив, що якщо Айзенгавер не предложить відповідної суми на оборону країни, то Конгрес її збільшить, бо треба конче протиставитись совєтській загрозі в ділянці керованих ракет і атомових підводних човнів. Треба також більше видатків на основні й спеціяльні наукові досліди, як цього домагаються на конгресових зізнаннях представники військовости. Про висоту видатків на оборону країни рішатимуть такі конгресові комісії: Сенатська Підкомісія Збройної Готовости, Комісія Збройних Сил в Палаті Репрезентантів і Підкомісія Видатків на Оборону в цій палаті.

РАКЕТИ ПРИХОДЯТЬ НА ПЕРШИЙ ПЛЯН

Директор бюджету ЗДА Персівел Ф. Брандейдж демонструє з допомогою діяграми зріст видатків на продукцію далекосяжних ракет.

Ачесон проти пропозиції Кеннана забрати війська з Европи

Вашингтон. — Колишній державний секретар Дін Ачесон гостро виступив проти пропозиції Джорджа Ф. Кеннана забрати війська ЗДА й Великої Британії з Европи. — Також і СССР мав би відтягнути свої збройні сили з несвоїх країн. Колишній американський амбасадор до Москви, Дж. Ф. Кеннан зробив цю пропозицію під час своїх викладів для „Брітіш Бродкестінґ Корпорейшен". Ачесон заявив в цій справі таке: — „Дійшли до мене вістки, що з Европі панує переконання про те, що погляди Кеннана віддзеркалюють становище Демократичної партії в ЗДА. Це рішуче не є згідне з правдою, з чим погодиться, я певний в тому, і пан Кеннан". Кеннана вважають за експерта від справ СССР, і він працював в такому характері під час того, як Ачесон був державним підсекретарем в 1947 році, а від 1952 року був американським амбасадором в СССР, коли Ачесон був державним секретарем. Тепер Кеннан є професором історії в Принстонському Інституті, Н. Дж., а в цьому шкільному році є запрошений на виклади до Оксфордського університету в Англії.

Генерал Ґевін відкидає суґестію кандидувати на сенатора Пенсилвенії

Ґаррісбурґ, Па. — Генерал поручник Джеймс М. Ґевін, який недавно повідомив про перехід на емеритуру, заявив, що він зовсім не думає старатися про найменування на кандидата на сенатора ЗДА, в найближчих виборах. Таку суґестію зробив був ген. Ґейвінові стейтовий республіканський сенатор Джордж Н. Вейд, пропонуючи йому кандидувати на те становище, яке залишиться по сенаторові Едвардові Мартинові. Генерал Ґевін заявив, що не має політичної підготовки до того, щоб з успіхом заступати в Сенаті населення Пенсилвенії. Ген. Ґевін заявив співробітникові щоденника „Н. Й. Таймс", Ґенсонові В. Болдвінові, що залишив військову службу тому, „щоб не бути учасником другої Кореї, перед якою стоять тепер ЗДА". Він передбачає, що найближчих 5 років будуть дуже критичні для цієї країни. СССР, мабуть, має протиракетну зброю з атомовими набоями, і веде перед в продукції далекосяжних керованих ракт; і тому Совєти можуть зарискувати якоюсь новою малою війною на взір Кореї.

● **Учні** однієї середньої школи в Ню Йорку масово купували видаваний в цій школі літературний журнал „Саннділґс", платячи по 50 центів за примірник. Як виявилося, робили це вони тому, що учитель англійської мови звільняв покупців цього місячника від обов'язку складати письменний звіт про прочитані книжки. Це виявив один учень, який куплені примірники журналу кинув до коша, навіть не заглянувши до них.

Три шефи штабів проти більших змін в організації департаменту оборони

Вашингтон. — Шефи штабу армії, фльоти і летунства заявилися проти основніших змін в організації Об'єднаних Шефів Штабу. Але шеф штабу армії генерал Максвелл Д. Тейлор пропонує деякі зміни в організації департаменту оборони, між іншим закликає до такої зміни, яка дозволяла б швидше вирішування важливих проблем. Шеф штабу летунства ген. Томас Д. Вайт погоджується на думку про одного голову штабу для всіх родів зброї, але заявляє, що цієї зміни не можна тепер здійснити, бо перед тим треба б об'єднати стратегічне плянування окремих шефів штабу. Шеф Морських Операцій адмірал А. А. Бирк гостро виступив проти змін в теперішній організації Петаґону. Голова Об'єднаних Шефів Штабу генерал Натан Б. Твайнінґ досі ще не заявився в цій справі.

„Ди Кензас Ситі Стар" домагається резиґнації Доллеса

Кензас Ситі, Міссурі. — Щоденник ,Кензас Ситі Стар' надрукував передову статтю, в якій домагається резиґнації державного секретаря Джана Фостера Доллеса. Ця передова має заголовок „Доллес повинен відійти", і в ній пишеться, що редакція цього щоденника з жалем довідалася про те, що „Доллес залишається на своєму становищі". Цей незалежний щоденник пише: „П'ять років урядування Доллеса ступнево виявили, що він не є тією людиною, яка мала б бути добрим головним дорадником Президента в закордонних справах в добі такої великої міжнародної кризи. Наше становище не є подиктоване партійними чи особистими мотивами. В теперішній критичній добі — це наказ, щоб Доллеса заступила особа, яка краще зуміла б здобути довір'я наших союзників і американського народу".

ШИКАҐО СОБОРНО ВІДЗНАЧИТЬ РОКОВИНИ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ І СОБОРНОСТИ

Шикаґо. — Велика Українська Громада в Шикаґо, у протилежності до Української Громади в Ню Йорку, потрапила перемогти ряд внутрішніх труднощів і суперечностей та об'єднано і соборно відзначатиме 19-го січня роковини проголошення української Державности і Соборности. Величаве свято з цього приводу відбудеться в залі школи Шопена спільним старанням Об'єднання Українських Організацій і Ліги Американців Українського Походження. Ґубернатор стейту і посадник міста підписали деклярації, проголошуючи день 22-го січня „Українським Днем" у стейті і місті. Головними промовцями крім високих американських представників, будуть на Святі міністер Михайло Стар з Канади і проф. Роман Смаль-Стоцький.

ТРИ КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ НАЙМЕНОВАНІ НА КОРОЛІВСЬКИХ РАДНИКІВ

Ріджайна, Саскачеван. — Генеральний прокуратор Р. А. Вокер повідомив, що з цим роком найменовано шість адвокатів Саскачевану на королівських радників. Між ними є три українці: Орест Бендак, Иосиф Михайло Поліха і Соломон Дж. Сафіян.

Джан Ґейтс покинув Комуністичну партію ЗДА

Ню Йорк. — Джан Ґейтс, який впродовж 10-ох років був головним редактором комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", заявив 10-го січня, що виступає з Комуністичної партії ЗДА і перестає бути редактором її тижневого органу „Ди Воркер". Крок Ґейтса свідчить про те, що Комуністична партія цієї країни щораз більше розлітається, бо за Ґейтсом підуть, правдоподібно, і його численні прихильники, в першу чергу його редакційні співробітники. Ґейтс заявив, що його партія тепер не має навіть 7,000 членів, бо вона стала „нежиттьовою безсильною політичною сектою", яка кілька років „існує вже тільки як мумія". Ґейтс заявив на окремій пресовій конференції, що ця партія „перестала бути дійсною силою для демократії, миру і соціялізму в ЗДА".

Редактор „Дейлі Воркер-у" Джан Ґейтс

АЙЗЕНГАВЕР СТАВИТЬ НОВІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗМОВ „НА ВЕРШИНАХ"

Пригадує Совєтам їх віроломність

Вашингтон. — В неділю 12 січня ц. р. Айзенгавер відповів широкою нотою на ноту совєтського прем'єра Ніколая Булґаніна з 10 січня ц. р. Ця американська відповідь ділиться на 5 окремих відділів, в яких обговорені такі справи: загальна проблема миру, ніби загроженого існуванням — за совєтською термінолоґією — „агресивним" бльоком західніх держав НАТО; аналіза пропозицій Булґаніна; ствердження, що чартер Об'єднаних Націй охоплює більшість совєтських пропозицій, особливо ті, які стосуються нового, пропонованого Совєтами, пакту неагресії, заборони вживати атомову зброю і миру на Середньому Сході; підірване довір'я до нових пактів з Совєтами з уваги на недотримання Москвою пакту в Ялті і договорення в справі Німеччини на Женевській конференції „на вершинах" в літі 1955 року; врешті ціла низка власних пропозицій Президента.

През. Айзенгавер не відмовляється від нової зустрічі з совєтськими головачами і признає слушність твердженню про користь безпосередніх контактів між державними керівниками. Однак водночас він вказує, що народи прив'язують до таких зустрічей спеціяльно поважне значення і надії і тому не можна наражатись на те, щоб така нова зустріч скінчилася або невдачею, або прийняттям постанов, які не будуть переведені в діло. Тут през. Айзенгавер звертає увагу, що Совєти не виконали постанов, що їх прийнято на двох попередніх конференціях „на вершинах": в лютому 1945 року в Ялті і літом 1955 року в Женеві. В першому випадку прийнято постанову про свободу окупованих німцями східньо-европейських держав вибрати собі уряди, що їх самі захочуть. Згодом Совєти стануло на становищі, що не можна розглядати цієї справи, бо це було б „вмішуванням у внутрішні справи" тих держав. Однак — пригадує Президент — події на Мадярщині доказали, що відносини в сателітних державах це не тільки „внутрішні" їх справи. Президент пропонує знову розглянути цю справу. Знову ж літом 1955 р. СССР погодився в Женеві на з'єдинення Німеччини шляхом вільних виборів, тим часом протягом наступних двох з половиною років Москва нічого не зробила в цьому напрямку.

Президент аналізує совєтські пропозиції щодо роззброєння і м. і. стверджує, що декляративна заборона вживання атомових бомб для справи роззброєння цілком безвартна, якщо не припиниться продукція атомового матеріялу. Президент пропонує заборонити взагалі всі дальші атомові експерименти, але й припинити продукцію атомового матеріялу та передавати існуючий матеріял для мирних цілей. Президент пригадує, що Совєти вжили 82 рази права „вета" в Раді Безпеки ОН і цим внеможливили розв'язання на терені Об'єднаних Націй із міжнародних проблем. Він пригадує теж Совєтам проголошення в листопаді мин. року комуністичною партією в Москві рішення встановити у світі комуністичну владу всіми засобами, не виключивши й насильства. Ця комуністична деклярація найкраще вказує, хто веде холодну війну. Президент пропонує Москві, щоб ЗДА і СССР зреклися права „вета" в Раді Безпеки ОН на якийсь окреслений час, щоб таким чином скріпити авторитет Об'єднаних Націй і щоб можна там конструктивно розв'язувати міжнародні справи. Далі, він пропонує Совєтам проголосити міжплянетні простори невтральними, себто, щоб використовувати їх виключно для наукових мирних цілей, а ніколи для війни. Президент пригадує, що коли б Совєти не були відкинули американської пропозиції з 1948 року про заборону продукції атомової зброї, то сьогодні не було б проблеми атомової небезпеки.

Нота Президента втримана у спокійному, гідному і строго діловому тоні. За пресовими інформаціями, її текст узгіднено раніше з представниками всіх інших членів НАТО.

З'єдинення Німеччини — пробний камінь совєтських інтенцій

Вашингтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес звернув увагу на своїй останній пресовій конференції на зламання Совєтами порозуміння, осягненого на останній Женевській „конференції на вершинах" з літа 1955 року щодо з'єдинення Німеччини. Совєти погодились тоді, що всі чотири колишні воєнні альянти несуть відповідальність за з'єдинення Німеччини, яке має відбутись на базі вільних виборів. Зараз потім вони змінили своє становище і від того часу вперто твердять, що це „справа двох Німеччин" та що СССР не є відповідальний за неї. Доллес вказав на справу з'єдинення Німеччини, як на наймаркантнішу, що могла б засвідчити про добру волю большевиків. Це, мовляв, було би просто виконання Совєтами прийнятого ними зобов'язання. — На тій довгій і важливій пресовій конференції з минулої п'ятниці 10 січня ц. р. були заторкнені такі справи: відповідь на ноту Булґаніна всіми членами НАТО, проблема нової конференції „на вершинах", спеціяльно — як сказано вгорі — справа з'єднення Німеччини, можливість використання большевиками для своїх цілей фінансових труднощів у Південній Америці, проблема роззброєння, проблема частинної чи повної невтралізації Німеччини внаслідку створення середньо-европейської „безатомової смуги", справа допомоги Америкою середньо-східнім державам та зокрема Йорданії, відношення ЗДА до Багдадського пакту, фінансові труднощі Франції, совєтська вимога щодо генеральної заборони атомової зброї і, врешті, удосконалення Совєтами їх „пропаґандивної техніки".

Совєти домагаються „невтралізації" Скандинавії і Італії

Москва. — У новій серії нот, що ними совєтський прем'єр Булґанін засипав західні країни, він м. і. висунув нові „мирові" пропозиції, які явно змагають до послаблення мілітарної сили Заходу. У своїх нотах до прем'єрів Данії і Норвеґії він висловив своє „вдоволення" з приводу їхнього становища на останньому з'їзді прем'єрів НАТО 16 грудня мин. року у Парижі, де вони відмовились від влаштування на їх території баз для американських керованих ракет. Звернувши увагу, що Швеція і Фінляндія є невтральними країнами, Булґанін висловив „надію", що всі ці чотири країни, себто ціла Скандинавія, відмовляться від озброєння себе атомовою зброєю та проголосять свою невтральність в теперішньому східньо-західньому спорі. Іншими словами, Булґанін перевів нову атаку проти цілости НАТО, стараючись відірвати від тієї північно-атлянтійської оборонної організації Данію і Норвеґію, які мають тепер соціялістичні уряди і тому підкреслюють пацифістичну тенденцію своєї політики. Водночас совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико, прийнявши на авдієнції групу італійських лівих соціялістів з партії Ненні, поручав Італії також „невтральність". Громико водночас впевняв, що він зауважив в останніх зверненнях і промовах Папи Пія XII різні нотки, ніби тотожні з совєтським становищем в закордонних справах, особливо щодо світового миру. Громико запевняв, що Совєти радо підписали б з Ватиканом договір у справі збереження у світі миру.

Кол. прем'єр Кашміру оскаржує Індію у зраді

Куд, Кашмір. — Звільнений з поверх чотирирічної в'язниці колишній прем'єр Кашміру шеїх Абдуллах, що його завжди уважають за найпопулярнішого тамошнього діяча, заперечивши, наче б він був колинебудь і тепер ворогом Індії, водночас пристрасно і дуже рішуче оскаржив Індію, що вона зрадила кашмірських мусульман. Він, мовляв, сам колись поборював недовір'я своїх земляків-мусульман, які лякалися, що „індійський ґіндуїзм проковтне кашмірський махоммеданізм". Але згодом, на своїй власній долі, Абдуллах — казав він журналістам — ствердив, що Індія зрадила кашмірців. Хоч Абдуллах, званий популярно „левом Кашміру", не зайняв ясного становища в теперішньому пакістансько-індійському спорі за Кашмір, проте здогадуються, що він підтримуватиме концепцію плебісциту в Кашмірі, що її рекомендували Об'єднані Нації — всупереч рішучому становищу Індії, яка вважає Кашмір своєю провінцією.

Помер Григорій Петровський — старий большевик і кол. голова ВЦВК

Москва. — В п'ятницю дня 9 січня ц. р. у невизначеній ближче місцевості помер на 80-му році життя (народжений 1878 р. в Харкові) Григорій Іванович Петровський, один з найстарших большевицьких діячів, близький співробітник Леніна, член большевицької партії ще з 1897 року. В 1912 році був членом IV-ої Російської Державної Думи, як депутат робітничої курії Катеринославської губернії. Був теж учасником комуністичних нарад у Кракові і Пороніні в 1913 р. У 1918-1919 рр, після повороту з заслання в Якутську, де він в 1917 році був одним з організаторів большевицького перевороту, Петровський був міністром внутрішніх справ Російської Соціялістичної Федеративної Совєтської Республіки і в 1919 році його призначила Москва предсідником Всеукраїнського Центрального Комітету („всеукраїнським старостою") і водночас заступником предсідника Центрального Виконавчого Комітету СССР. На цих становищах Петровський перебув до 1939 року, коли його — після розстрілу його сина, командира московської „Пролетарської Дивізії" (на вимогу Сталіна сам Петровський мусів підписати вирок смерти на сина) — здеґрадовано до ролі заступника директора Музею Революції СССР. У відсуненні Петровського від влади мав відіграти видатну ролю Нікіта Хрущов, тодішній секретар комуністичної партії України і ліквідатор „української опозиції". Реабілітовано Петровського щойно після смерти Сталіна в 1953 році, нагороджуючи його Орденом Червоного Прапора і дозволяючи йому виступати час від часу як репрезентантові „старих большевиків" і „соратникові Леніна".

Юґославія прославляє ЗДА за безкорисність допомоги

Беоґрад. — З'єдинені Держави за свою економічну допомогу ніколи не вимагали ніяких політичних користей і не змішувалися у внутрішні справи Юґославії — ствердив тозар Вукмановіч-Темпо у тозар Вукмановіч у великій промові перед так званою юґославською партійною коаліцією, яка насправді є знаряддям і вивіскою для комуністичної партії, що по-диктаторськи править тією країною. Цей юґославський комуніст ніби запевняв, що Юґославія не потребує ніяких пожертв ані дарунків, але водночас не залишив сумніву, що Юґославія захоче дальших довготермінових кредитів від Заходу. За американськими коментарями Юґославія захоче в цьому році від ЗДА коло 60 мільйонів долярів, які охоплювали б поміч мукою на 400,000 тонн. В мин. році ЗДА доставили Юґославії кругло 1 мільйон тонн муки, крім іншої помочі.

В АМЕРИЦІ

● **Провідник** демократичної більшости в Сенаті, сенатор Линдон Б. Джансон 9-го січня, відзначаючи 45-ті роковини з дня народження провідника Сенату віце-президента Ричарда М. Ніксон, побажав йому многих літ і заявив, що в дні народин зникають всякі партійні різниці. Те саме заявив і провідник республіканців в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд. Президент Айзенгавер відзначив народини свого віце-президента під час спільної сесії Сенату і Палати Репрезентантів.

● **Молодий летун Доналд Фаррел** із Бронксу, Н. Й., проведе чотири тижні в окремій герметично закритій камері, де будуть створені такі самі умови, як в ракеті, що колись полетить на Місяць. Ця проба відбуватиметься в летунсько-медичній школі в Сан Антоніо, Тексас. Доналд Фаррел весь час сидітиме в спеціяльному кріслі і з зовнішнім світом матиме зв'язок тільки тоді, коли діставатиме харчі.

● **Члени Конґресу**, які цікавилися тим, чи Айзенгавер зможе виголосити своє „Звернення про Стан Унії" без перешкоди після своєї недавньої недуги, з радістю ствердили, що говорив він впродовж 44-ох хвилин, не виявляючи жадних слідів недуги.

● **123 мільйони американців** заасекуровані на випадок недуги і мають право користати з безплатного лікування в шпиталях. Значний відсоток з цього числа заасекурований також на випадок хірургічної операції.

У СВІТІ

● **Папа Пій XII** промовляв у минулий четвер до 600 італійських аристократів, які з'явились до нього на збірну авдієнцію. Папа звернув їм увагу, на те, що роля людини в суспільстві визначається не її прізвищем і походженням, а її індивідуальними заслугами в галузі політики, науки, мистецтва чи промислу. Папа підкреслив також конечність, щоб аристократи більше дбали про мораль у своїх родинах.

● **Три американки** вперше відвідали своїх синів, засуджених за „шпигунство" на довгорічні чи досмертні кари у в'язницях Шанґаю і Пейпінґу. Кожній з них дозволили говорити по дві години з своїм сином. На час, поки вони залишатимуться в комуністичному Китаї, їм дозволено відвідувати синів три рази на тиждень. В'язні здорові і не втратили на вазі. Вони цікавилися родинними новинками і просили книжок.

● **Матильда Тот** — найбільше зненавиджена жінка на Мадярщині. Вона є „народним суддею" і проявляє надзвичайну жорстокість у проголошуваних присудах проти „зрадників народу", себто своїх земляків патріотів. В найближчих днях вона має проголосити засуд проти колишнього секретаря кардинала Міндсенті, 65-річного монсеньйора Еґона Турчані, якого комуністи судять за його акцію проти розбивачів Церкви на Мадярщині.

● **Д-р Губерт Ріпка,** кол. голова чеської Народно-Соціялістичної партії, членом якої був президент ЧСР Едвард Бенеш, помер у Лондоні на 62-му році життя. Він був міністром торгівлі в першому чеському післявоєнному уряді і встиг втекти за кордон після захоплення влади комуністами в 1948 р. Був колись головним редактором щоденника „Лідове Новини". У 1951 р. видав книжку „Комуністичний переворот".

● **На морській базі Порт-Ліотей** в Марокко два американці склали докладні зізнання про те, як вони попали до французького чужинецького леґіону і як здезертували звідтіль до альжирських повстанців, які дали їм цивільний одяг, а потім крадькома перевели до названої американської бази. Ван Лестер Голліс і Раймонд Е. Ровз зникли з американської військової частини літом минулого року. Їх відвезуть до ЗДА й тут судитимуть за дезерцію.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City N J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли
Зміна адреси платиться 10 центів
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СТАН УНІЇ

Звернення Президента З'єдинених Держав про Стан Унії, виголошуване на початку кожного року, коли Конґрес починає свої наради, є наймиродайнішою характеристикою саме того стану Республіки, її недомагань і потреб. У кожному такому зверненні про Стан Унії стверджується ідеали і накреслюється шлях, як до них змагати, як їх здійснювати. Вимовне у всіх цих відношеннях було, зокрема, цьогорічне звернення президента Двайта Д. Айзенгавера, виголошене перед спільною сесією Конґресу в четвер 9-го ц. м.

Заяву Президента про теперішній Стан Унії можна б схарактеризувати коротко: цей стан добрий, але міг би й повинен бути ліпший, як під внутрішнім, так і під міжнародним оглядами. Вихідним пунктом до такого твердження є міжнародна ситуація, зокрема, збільшена технічними досягненнями совєтська загроза. Президент Айзенгавер з'ясував її дуже влучно. Москва завжди мала й має ту саму ціль: заволодіти світом, і до тієї мети змагає всіми засобами якими розпоряджає і які в кожночасних обставинах є найвідповідніші. Рішучість і могутність вільного світу, зокрема, Америки, припинили, бодай тимчасово, пряму совєтську аґресію на вільні країни. Тому Москва змінила свою тактику і почала „тотальну холодну війну" в ділянках технічно-військовій, економічній і пропаґандивній.

Президент протиставляє цій совєтській тотальній холодній війні „тотальний мир", як ціль американської політики, і під цим кутом розглядає теперішній стан Унії і її потреби в майбутньому. Про можливість деякого американського недомагання, в обличчі совєтської загрози, Президент говорив тільки в одній ділянці: розвитку міжконтинентальних балістичних ракет. Він заявив це у формі не твердження, а тільки можливости, додаючи, що це недомагання, якщо воно фактично існує, Америка може своєчасно усунути. В інших ділянках Президент рекомендує рішучі заходи для дальшого розвитку й поліпшення.

Говорячи конкретно, Президент накреслив вісім головних пунктів, в яких потрібні акція законодавчої та екзекутивної ділянок уряду і підтримка всього народу. Ці пункти такі: 1. Реорганізація оборони, зокрема виключення зайвої і коштовної ривалізації між поодинокими частинами збройних сил, натомість уніфікація стратеґічного плянування і контролі; 2. Скріплення оборонних заходів, зокрема, в розвитку і продукції оборонної та відплатної зброї і в дальшому поширенні й вдосконаленні збройних сил і їх розміщення; 3. Збільшення, поширення і вдосконалення взаємної допомоги для збільшення власної сили і для протидії совєтській аґресії, яка „почала сильно концентруватися на економічній пенетрації"; 4. Взаємна торгівля, зокрема, продовження на дальших п'ять років існуючого договору та повновласті для нових переговорів і договорів; 5. Обмін науковими таємницями між союзниками, щоб не витрачати енергії, сил і часу на відкриття того, що вже відкрив один із союзників; 6. Федеральна допомога в розвитку науки і дослідів; 7. Негайне асиґнування додаткових 1,3 більйона долярів на розвиток ракетної зброї, ощадність в одних і збільшені видатки в інших, важливіших ділянках; 8. Змагання до миру, до якого Президент закликає і Совєтський Союз, заявляючи, що він сам готов завжди „пройти додаткову милю", якщо тільки були б вигляди досягнути мету.

Це — коротка характеристика головних пунктів нової програми президента Айзенгавера і його уряду, до підтримки якої він закликає Конґрес і нарід. Це звернення Президента, як звичайно буває в демократії, зустрілось і з признаннями і з деякою критикою, але і ця остання йде по лінії радше скріплення, ніж послаблення Президентової програми. „Ню Йорк Таймс", наприклад, вважає, що єдине, чого в зверненні Президента бракувало, це „сенс нагальности та інспірації в критичному моменті американської історії". Правда — твердить цей впливовий щоденник — Президент сказав, що „загроза є дійсною", але він не використав нагоди, щоб цей головний момент відповідно підкреслити.

Президент закінчив своє звернення висловом певности, що Конґрес переведе в закон виставлені ним вимоги у найкращому інтересі країни, і що світ переконається, що „будучність належить не концепції уніформованої атеїстичної держави, а тільки народові — богобоязливому і волелюбному народові всього світу".

У такій будучності запевнене відповідне місце й для богобоязливого та волелюбного українського народу. Точніше, власне через визволення українського народу таку будучність можна світові запевнити. І коли сьогодні всі американські лідери і вся преса закликають нарід, щоб засукав рукави і допомагав здійснювати програму Айзенгавера, ми, американські українці, можемо до цього ще, зокрема, причинитись більшою увагою та збільшеними зусиллями в користь українських визвольних змагань.

КІНЕЦЬ КОМУНІСТИЧНОГО „РУПОРУ" В ЗДА

Згідно з повідомленням Чарлза Дж. Гендлея, скарбника видавничої корпорації „Паблішерс Ню Пресс" у Ню Йорку, у видавництві якої появлявся комуністичний щоденник „Дейлі Воркер", правління згаданої корпорації вирішило припинити з днем 13 січня ц. р. дальше видавання щоденника „Дейлі Воркер" і перейти на тижневик з назвою „Ди Воркер". Точно рік тому відбулася така сама процедура із виданим українською мовою часописом „Українські Щоденні Вісті", публікованим корпорацією тієї ж назви. Перейменувавшись на „Українські Вісті", згаданий „проґресивний" часопис був примушений перейти на тижневик.

„Кончина" щоденника „Дейлі Воркер" не є ніякою несподіванкою. Вже від довшого часу, зокрема, після деяких конфліктів між редакцією цього часопису і льояльною до комуністичної Москви комуністичною верхівкою, видавництво і редактори цього часопису почали репетувати про критичний фінансовий стан щоденника, апелюючи до американських комуністів і комунофільських багатіїв за грошовою підтримкою. Ще у вересні минулого року редакція „Дейлі Воркер" сповістила, що часопис виходить із щорічним дефіцитом в сумі 45,000 долярів, що за останні п'ять років цей дефіцит — з огляду на зменшення кількости передплатників (тираж щоденника впав до 5,000 і тираж недільного видання — до 12,000) — ще більше зріс, і що з огляду на це видавництво примушене зменшити об'єм часопису з 8 на 4 сторінок. Сповіщаючи про такий „болючий захід", редакція „Дейлі Воркер" закликала тоді своїх прихильників, тобто членів компартії і всяких „проґресистів", рятувати дальше видавання щоденника грошовими придбанням хоч би одної нової тисячі передплатників. Але й це не врятувало ситуації: передплатників зголосилося обмаль і ще менше було охочих платити дальші контрибуції на пресовий фонд — і комуністичний щоденник „рупор" комуністичної партії ЗДА мусить тепер припинити свій дальший вихід.

Все ж таки, коли взяти до уваги внутрішню ситуацію в комуністичній партії ЗДА й існуючі в ній конфлікти, причин припинення „Дейлі Воркер" треба шукати глибше. Причини ці виявилися уже в деякій мірі під час таємного засідання крайової екзекутиви комуністичної партії ЗДА, що відбулося наприкінці грудня м. р., на якому провідник компартії Вільям З. Фостер виступив з гострою критикою дій і поглядів головного редактора „Дейлі Воркер" Джана Ґейтса і на якому великою більшістю голосів вирішено припинити дальші дотації з партійної каси на видавання „Дейлі Воркер" і водночас із цим зрезиґнувати з нього, як партійного органу. Подиктоване було це рішення не так браком фондів, як радше бажанням Фостера й інших прихильників залежности від Москви зліквідувати опозицію Гейтса, здійснювану ним з допомогою „Дейлі Воркер". Без ніякого сумніву, сталося це теж на вимогу Москви, яка декілька разів гостро засудила „ревізіонізм" Гейтса й інших співробітників припиненого тепер комуністичного органу. В комуністичних колах і в колах, близьких до американської компартії, трактують припинення „Дейлі Воркер", як перемогу „правовірної" промосковської лінії у проводі компартії ЗДА. Тому теж в редакційному коментарі про „тимчасове" будімто припинення видавання „Дейлі Воркера", як щоденника, названо цей факт „дуже болючою" і дошкульною втратою для „проґресивного руху" у ЗДА.

Редакція „Дейлі Воркер" пробує виправдувати конечність припинення великими труднощами, що їх зазнавав часопис на протязі свого існування, м. ін. бойкотом газетних кіосків і оголошенєвих аґенцій, різними перешкодами збоку урядових аґенцій і безупинним зростом коштів продукції. Все ж таки ще й тепер редакція цього коморгану дуже скрупулятно промовчує факт, що „Дейлі Воркер" мав можливість появлятися останніми роками тільки завдяки постійним дотаціям з партійної каси, і що без них він мав уже давно припинити своє існування. У зв'язку з цим в поінформованих колах підкреслюють, що головною причиною припинення видавання „Дейлі Воркер" як щоденника, була відмова проводу партії виплачувати дальші дотації на видавання часопису, чи радше на вдержування 25-членного штабу його редакційних й адміністраційних співробітників.

З припиненням часопису і більшість тих співробітників і передусім Гейтс, як головний редактор, мусітимуть шукати собі іншої праці. Тільки частина з них, перевірена в льояльності до актуальної лінії компартії ЗДА, зможе залишитися, як штаб співробітників тижневика „Ди Воркер".

Є всі підстави думати, що припинення „Дейлі Воркер" було ударом, спрямованим на оголошувану Гейтсом опозицію. Тому дехто висловлює здогад, що компартія не зрезиґнувала ще цілком із видавання свого щоденника, і що вона зреалізує цю справу незабаром, але вже без Гейтса, без опозиції і без накопичених за останні роки... дефіцитів. Потрібних для цього американській компартії фондів напевно не забракне.

КАЛИНА

В пучечок зв'язану калину
внесла з морозу мати,
її ламав я коло млину,
як повертавсь до хати
з полів широких.
Загорілий,
в пилюці ноги босі...
В садах плоди смачні дозрілі
в поділ збирала осінь.
А вже зима у вікна стука
сніжком сухим, колючим,
І розтирає мати руки:
Мороз сьогодні злючий.
Потріскують у логовині
влин холодні лапи...
Я відчуваю у калині
весни солодкий запах.

МИКОЛА СИНҐАЇВСЬКИЙ

ПРОСОВЄТСЬКИЙ „НЕВТРАЛІЗМ"

„Невтралізм" в знаках наведення — це цілком своєрідне, специфічне для часів після останньої війни міжнародне явище. У теорії держави, що проголосили свою невтральність в холодній війні, яка розгорілась між Совєтським Союзом і вільним світом, мали чимало переконливих арґументів. Вони, мовляв, настільки зв'язані своїм географічним положенням (Фінляндія, Швеція), що не можуть брати участи ні в одному з існуючих воєнно-політичних бльоків. Вони тримаються власного державного устрою, але не хочуть анґажуватися з ідеологічну пропаґанду проти будь-кого і бажають зберігати добрі взаємини з демократичним і комуністичним міжнародним світом. Новостворені після війни держави додавали ще той арґумент що вони, мовляв, надто молоді й економічно та політично слабі, щоб зв'язувати себе тільки з частиною міжнародного світу.

Але в практиці ця теорія невтральности дуже шкутильгає. З европейських держав, поза двома згаданими вище, що їх тероризує безпосереднє сусідство Совєтів, дійсно невтральна була і є Швайцарія. Зрештою, всі ці три країни своїм устроєм, світоглядом свого громадянства і політичним кліматом належать цілком до вільного демократичного світу. Зате, наприклад, „невтральність" Югославії полягає тільки в тому, що вона не хоче визнати над собою зверхности Москви, не хоче підпорядкуватися всім без винятку комуністичним доґмам, що їх кується в секретаріяті компартії СССР. Зрештою, Югославія підтримує в усіх найважливіших справах закордонну політику СССР: у справах об'єднання Німеччини, допущення комуністичного Китаю до ОН, американських військових баз за кордоном, союзних бльоків НАТО МЕАТО, і СЕАТО, Середнього Сходу, міжнародного роззброєння, атомових дослідів, конференції „на вершинах". Словом, нема ні одної міжнародної справи, в якій Београд різнився б з Москвою. Індія, ніби лідер усіх невтральних країн з уваги на розмір своєї території, [illegible] Джавагарлала Неру, — також підтримує Москву в більшості наведених конкретних справ. Проте, у внутрішній політиці Індія протикомуністична, вона член Британського Коммонвелту і старається раз-у-раз підкреслювати свою невтральну й посередницьку ролю на терені Об'єднаних Націй, хоч як це трудно приходиться її репрезентантові в ОН, лівому соціялістові Крішні Менонові.

По цій самій сяк-так дійсній невтральній лінії старається ступати Цейльон, також член Коммонвелту від часу, коли на тому острові прийшов до влади соціялістичний уряд Соломона Бандаранайке. Частинно невтральною можна назвати й Бірму. Все ж, усі ці три держави не тільки визнали комуно-китайський режим, але й мають з Пейпінґом „пакти неаґресії" за „5-ма принципами", що їх сформулювали Неру і Чу-Ен-лай. „Невтральна" Індонезія пішла вже цілком наліво, її комуністична партія є другою найсильнішою партією в країні, а, наприклад, робітничі організації цілком в комуністичних руках. Тепер вона готова зв'язати себе з Совєтами „закупном" зброї в ЧСР і Польщі, а конфіскація всього приватного маєтку 50,000 голляндців, хоч і спровокована колоніяльним становищем Голляндії в справі Західньої Ґвінеї, промощує в тій країні ще ширше шлях комуністичному думанню.

Зате цілком в річищі совєтської закордонної політики пливуть Єгипет і Сирія. Недавні відомості, начебто єгипетський президент Гамаль Нассер розчарувався у своїй співпраці з Совєтами і рішив заблизитися до Заходу, знайшли яскраве заперечення в останній події з єгипетського терену. Від 26 грудня до 1 січня ц. р. включно відбувалася в столиці Єгипту, Каїро, т. зв. Конференція солідарности азійсько-африканських народів. Вона мала ніби бути продовженням азійсько-африканського з'їзду в Бандунґу, Індонезії, з-перед двох років. Але там, в Бандунґу, відбувалась конференція офіційних представників держав, з персональною участю Неру і багатьох інших азійських та африканських міністрів, і хоч запрошено туди було комуністичний Китай і північну Корею, все ж та конференція відмежовувалась від комунізму. Тавровано на ній колоніялізм і імперіялізм, але гіркі докори падали з цього погляду і на адресу Совєтів. Самого СССР туди не запрошено, а приявний на тій конференції Чу-Ен-лай мусів поводитись розмірно скромно, „шанобливо" й оминати комуністично - пропаґандивну фразеологію.

Не те було в Каїро. На 500 делеґатів з 42-ох країн велика більшість — це були або явні комуністи, або їх неприховані поплентачі. Головну організаторську ролю грала комуністична Світова Рада Миру, що влаштовує ославлені комуно-пропаґандивні „мирові конґреси". Кілька азійських і африканських країн просто відмовились взяти участь з уваги на комуністичний характер з'їзду (нпр., Філіппіни), а ті делеґати, які старались виступати проти комуністичних пропозицій — були заглушувані й у висліді не могли нічим себе проявити. Хоч з'їзд мав „неофіційний" характер, а його члени ніби не репрезентували своїх держав і урядів, — очевидно, це не могло стосуватися всіх комуністичних країн, з яких делеґати приїхали з наказу своїх урядів за їх гроші й у виконуванні дорученої їм місії. Зрештою цим разом, на відміну від Бандунґу, офіційно запрошено Совєтський Союз і його „приватна" делеґація разом із комуно-китайською делеґацією фактично опанувала весь з'їзд, надала йому тону і подиктувала постанови.

Важливішою від резолюцій, узятих цілком наче з сторінок московської „Правди", була постанова про заснування в Каїро постійного Секретаріяту тієї Конференції Солідарности. За однозгідним ствердженням західніх кореспондентів з Каїро, ця нова установа має стати центром планової комуністичної пропаґанди на Азію і Африку. Це — за словами „Ню Йорк Таймсу" — „Малий Комінформ", встановлений на африканському континенті завдяки „невтральному" президентові Нассерові. Коли Єгипет вишколив у себе добровільців, давав гроші й зброю альжирським арабам, то це природньо і зрозуміло. Але коли тепер Єгипет не тільки дозволяє покликати до життя на своїй території такий „Малий Комінформ", але ще й утримуватиме його своїми фондами і даватиме своїх людей під команду совєтських інструкторів чи писаних в Москві інструкцій, то це — явна робота не задля добра визискуваних арабів, а задля великодержавницьких цілей комуністичної Росії. Очевидно, що в авторитарній системі Єгипту було б неможливо, щоб проводив таким з'їздом полковник Анвар ель-Садат і щоб маніфестації влаштовували самі студенти Каїрського університету та середньошкільні учні. Могло діятися це тільки з волі і за згодою Гамаля Абдель Нассера, ініціятора того з'їзду.

Кожна військова диктатура має свої закони, за якими вона намагається заспокоювати свої щораз більші амбіції і за якими сама собі приготовляє загин. Єгипетський диктаторський режим, злакомившись на совєтську зброю, гроші і дорадників, грузне щораз глибше в совєтському баговинні. Заздалегідь було відомо, що не Єгипет перехитрує Москву, а навпаки. Останній з'їзд в Каїро перекреслив надії, що може дійсно Нассер керується інтересами свого народу, що йому чужі ідеологія й інтереси Совєтів. Остаточно за цю політику заплатить таки єгипетський нарід.

Осип Залеський

НА УКРАЇНСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ ФРОНТІ

Говорили старинні римляни, що коли бряжчить зброя, мовчать музи. Але світ міняється, і деякі старі приповідки стають неактуальними. На доказ цього можна навести доволі буйний розквіт мистецтва серед УСС'ів під час першої світової війни, чи подібне явище під час другої світової війни, гуртки самодіяльного мистецтва, конкурси хорів, концерти тощо. Здавалося б, що ця любов до мистецтва зросте, коли настануть нормальні часи і людина почуватиме себе свобіднішою, без страху перед бомбами чи відвідинами таємних і явних „органів безпеки". Здавалося б, що коли проминуть нервові часи життя в таборових „республіках" у Західній Німеччині, де все ж таки, хоч в скромних рямцях, процвітало служіння музам, і ми опинимося на поселенні у вільних країнах, — ось тоді ми покажемо, як уміють працювати вільні люди. І дійсно, спочатку в ЗДА розгорнулася праця над розбудовою культурних ділянок, створених давньою еміґрацією. По всіх осередках нашого поселення зростали вже існуючі хори, почали творитися нові з участю наших солістів-співаків та інструменталістів. Словом була надія, що ми, як музикальний народ, розбудуємо на прибраній батьківщині нашу музичну культуру, вільну від усяких сторонніх впливів. А який балянс нашої праці наприкінці першого десятиріччя припливу нової еміґрації?

Читаючи в пресі огляди нашого культурного життя по різних осередках, бачимо, що наші хори помітно маліють, як не кількісно, то якісно. Про самостійні концерти цих хорів звідомлень у пресі не зустрічаємо, а програми їхніх виступів на різних імпрезах дуже бідненькі. Не бачимо в цих програмах нових творів, хоч на еміґрації маємо поважне число музичних творців, не бачимо й більших творів давніших композиторів.

На щастя, є тут рідкі винятки. Серйозну працю виявляє хор „Кобзар" у Филаделфії, який спромагається на кілька самостійних концертів у році з поважною програмою і який, завдяки наполегливій праці свого дириґента д-ра А. Рудницького, зумів створити зав'язок симфонічної оркестри. Також не залишається позаду, й нюйоркська „Думка", рятуючи престиж метрополії. Часом появляються вістки про життя шикаґівської „Сурми". Окреме місце належить Капелі Бандуристів, яку треба вважати за напівпрофесійний хор і яка могла б бути чисто професійним, бо чейже така велика національна спільнота, як українська в ЗДА і Канаді, могла б собі дозволити на такий „люксус", як удержання репрезентативного професійного хору. Та це інша тема.

Може оживило б справу нашої хорової справности заснування Союзу Хорів, як це водиться всюди, де існує більша сітка хорових товариств. Тоді витворюється шляхетна ривалізація, можливість виміни нотного матеріялу, влаштовування спільних виступів чи конкурсів, словом, такий союз міг би мати добрий вплив на працю і розвиток наших хорів. Треба тільки взятися до зреалізування цього задуму.

Краща справа з нашими солістами так інструментальної, як і вокальної ділянок. Полишаючи на боці виступи наших мистців, які приїздять сюди як гості з інших країн, маємо й тут на місцях поважних співаків та інструменталістів (піяністи, скрипаки, челісти). Але почути їхнє мистецтво доводиться (головно на „провінції") дуже рідко, може тому, що нема кому влаштовувати їхні виступи. І тут знову треба вернутися до наших хорів. Якщо б вони були рухливіші і влаштовували власні концерти, тоді мали б певну змогу запрошувати до співучасти у концертах наших солістів. Могли б також влаштовувати солістам самостійні концерти, стягаючи на ці концерти слухачів. А так соліст не має відваги починати концертової поїздки, бо нема кому зайнятися технічною підготовою концерту.

Мої критичні завваги щодо діяльности хорів ніяк не стосуються до дириґентів, бо й найкращий дириґент нічого не вдіє, якщо хористи не приходять на співанки. А знаю добре, яка байдужість запанувала серед наших людей до хорового мистецтва, і то людей, яких Бог обдарував співочим голосом. Колись на Батьківщині, снігами й болотами, темними вуличками та сільськими дорогами, змучені денною працею, поспішали люди на співанки і знаходили на це час, бо мали охоту.

(Закінчення на 4-ій стор.)

В. С-ко

ЛЮДИНА В МІЖЗОРЯНИХ ПРОСТОРАХ

(2)

Яким чином цього можна осягнути? Поперше, створюючи в кабіні потрібне барометричне тиснення. Одначе, такий спосіб не дуже надійний, бо кожна, навіть найменша щілина в стіні кабіни, кожне порушення герметичности викличуть тяжкі й непоправні наслідки. Другий спосіб використовувати скафандри, подібні до тих, в яких опускаються під воду нурці, або спеціяльні костюми, в яких летуни підносяться на великі висоти. У скафандрах штучно підтримується воно через натягнення тканини, що щільно облягає людське тіло.

У практиці звичайно комбінують обидва описані способи: підтримують барометричне тиснення всередині кабіни і застосовують скафандри або летунські костюми. Скафандри й костюми застосовують при цьому лише на випадок порушення герметичности кабіни — наприклад, внаслідок зудару космічного корабля з заблуканим в просторах метеором.

Конечною умовою для нормального існування людей і тварин є відповідна температура середовища, в якому вони перебувають. На Землі організми зазнають коливань зовнішньої температури у відносно невеликому діяпазоні — від плюс 70 до мінус 70 ступнів за Цельсієм. Однак, це не означає, що всі тварини пристосовані до таких коливань температури. Більшість живих істот можуть переносити лише значно менші коливання температури. В космічному кораблі, який пролітатиме в просторах з нечуваною низькою температурою — десь до 270 ступнів нижче нуля за Цельсієм — мають бути встановлені спеціяльні апарати, що підтримуватимуть температуру на такому рівні, який найбільше сприяє нормальному життю людей і тварин.

Сонце — не тільки життя, але й смерть

З-поміж питань, які ще чекають на експериментальне розв'язання у зв'язку з проблемою міжплянетних подорожей, одне з перших місць займає питання про вплив на організм деяких родів проміння, що сягають поза межами земної атмосфери величезної інтенсивности. Атмосфера Землі є ніби своєрідний кожух, що вбирає в себе значну частину енергії сонячного та космічного проміння і захищає її від їх шкідливого діяння.

З окремих частин сонячного спектру короткохвильове т. зване ультрафіялкове проміння, що майже цілковито вбирається атмосферою, набирає поза її межами смертельної для живих тканин сили. Ця частина сонячного спектру не загрожує, однак, великою бідою тварині або людині в умовинах міжплянетного корабля — ультрафіялкове проміння абсорбується найрізноманітнішими матеріялами, в тому числі й прозорими для звичайного світлового проміння, наприкладом, склом.

У складі сонячного проміння є також проміння з меншою довжиною хвилі, ніж ультрафіялкове. Це проміння своїми фізичними властивостями і своїм діянням на організм відповідає відомому рентґенівському промінню, що його ми штучно витворюємо і вживаємо в цілях діягностичного пересвітлювання та лікування. Атмосфера Землі вбирає його повністю. Але поза її межами інтенсивність цього проміння також досягає шкідливої для живого організму сили, особливо тоді, коли довгий час перебувати в таких умовинах. Способи захисту людини від цього проміння, добре опрацьовані при роботі з рентґенівським апаратом, мають бути перевірені й для умовин тривалого перебування людей в космічному кораблі. Немає підстав припускати, що ця проблема поставить у сліпий кут конструкторів, які проєктують космічні літальні апарати.

Більш-менш ясні й способи захисту від довгохвильової частини сонячного спектру — так званого інфрачервоного теплового проміння. Однак, і цю справу треба перевірити на тваринах.

Таємниче космічне проміння

Найбільші труднощі зв'язані із заходами охорони живих істот від впливу космічного проміння, або, точніше, космічних часточок, що являють собою ядра різних хемічних елементів. Швидкість руху цих часточок зближається до швидкости світла, через що вони мають величезну проникальну здібність і, зударяючись на своїй дорозі з молекулями, з яких складається жива речовина, спричиняють їх йонізацію — розпад на електрично наснажені йони. Внаслідок цього має місце тяжке ушкодження живих клітин, яке може мати фатальне значення для людини.

Якщо одна космічна часточка потрапить у людський організм — це ще не є небезпечною річчю. Справа в тому, що навіть часточки таких важких елементів, як оливо або залізо, ушкоджують „всього лише" 15-20 тисяч органічних клітин. У порівнянні з загальним числом клітин в людському організмі, коло 10,000 більйонів — це, звичайно, зовсім мало. Зрозуміло, що має значення й місце, в яке може потрапити космічна часточка. Одна справа, якщо така часточка спричинить руйнацію товщевих клітин підшкірної верстви, і зовсім інша, якщо будуть ушкоджені клітини, які беруть участь в реґуляції процесу дихання, серцевої діяльности, рушійні клітини мозку спини та голови і ін.

Природньо постає питання: як захищати організм від космічних часточок? Закінчених проєктів такого захисту ще немає. Опубліковані матеріяли свідчать про великі труднощі в цій справі. Штучні сателіти з тваринами і комахами дадуть можливість здобути важливі дані з цього питання.

Відомо, що т. зв. інкубаційний (прихований) період, тобто час, який минає від моменту, коли космічна часточка потрапила до організму, і до моменту, коли вона проявляє своє шкідливе діяння, може тривати тижнями і навіть місяцями. Це викликає потребу довгочасних спостережень за організмом після того, як вплив на нього космічних часточок припинився.

Яким чином утворюється космічне проміння?

Не підлягає сумніву, що космічні промені, з-правила, утворюються десь дуже далеко від Землі і навіть Сонячної системи. Іноді, хоч і надзвичайно рідко, джерелом космічного проміння буває Сонце. В цих випадках на Сонці спостерігається величезні експльозії, так звані протуберанці.

Космічне проміння, що витворюються на Сонці, складається із часточок з невеликою енергією. Це показує, що розміри явищ, які відбуваються на Сонці, дуже малі супроти тих, які породжують первісне космічне проміння.

Де ж у Всесвіті відбуваються ці титанічні, неуявні процеси?

Штучні сателіти Землі дадуть можливість вивчити склад первісного космічного проміння. Очевидно, вдасться знайти при цьому такі нові складники космічного промінювання, які розкриють нам багато таємниць Всесвіту.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, Pa.

Д-Р ВОЛОДИМИР КУПЧИНСЬКИЙ

(Жмуток незабудьків на свіжу могилу)

Ми познайомились і друзями стали тридцять років тому. Бували два-три рази щороку один у одного, але не було такого тижня, щоб ми не викликали один одного на розмову телефоном. Остання така розмова була 26 грудня 1957 р. Сьогодні Його немає між живими. В мовчазному смутку схиляюсь коло Його домовини і повторюю слова Апостола: „. . . час відходу мого вже настав. Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив". (2 Тим. 4:6-7). Насправді „добрим змагом змагався" пок. Володимир Купчинський, завжди на службі своїм землякам. Не розпитував їх про політичні, релігійні чи інші погляди. Кожному, хто був у потребі, служив, як брат, не питаючи про винагородження або хоч повернення витрат.

Д-р Володимир Купчинський

Володимир Купчинський — то була добродійна установа. Захворів хто, треба лікарів, шпиталю, догляду — йдіть до д-ра Купчинського, радили люди. Парафія не того віровизнання, в якому Він був пастирем, опинилась у фінансовій скруті — Купчинський висднує довготермінову позику, а далі переконує вірителів, що в час депресії ця громада заслуговує на те, щоб добру частину її боргу зліквідувати. Це наша, українська громада, — так казав Купчинський.

Не сотні, але буквально тисячі людей знаходили в Ньому помічника і порадника. Навіть ті, хто помочі не шукав, знаходили в Його особі рятівника. Треба було, щоб Він тільки дізнався, що земляк у клопотах. Він, непрошений, радо спішив на поміч. — Що робиш, друже? — питали Його. — Невже не доволі з Тебе різних турбот? Купчинський відповідав: — А знаєте, що Христос казав Своїм ученикам, коли тисячі народу зголодніли, слухаючи Його науки? Сказав — „Ви дайте їм їсти!". Така була Його життьова філософія.

Знаходив людям приміщення в шпиталях, на першому місці в пресвитеріянському Медікал Сентер, де Він, як проповідник Пресвитеріянської Церкви, мав великий вплив. Був знайомий з десятками лікарів-спеціялістів, які Його високо цінили за милу вдачу і високий ум.

На мої прохання примістив у шпиталі не менше як 26 людей — між ними пок. спископа Йосифа Жука, моїх парафіян і мою дружину. Його заходам завдячуємо те, що вона сьогодні між живими. А я з провінції, з іншого стейту. Спитайте земляків старої й нової іміграції в Ню Йорку — скільки людей перейшло через Його скромну канцелярію і Його заходам завдячують виздоровлення.

Це не все. Його харитативна діяльність була багатогранна. Був хто у клопотах щодо набуття громадянства — Купчинський помагав. Були інші клопоти щодо іміграційних обмежень — ідіть до Купчинського. І Він покидав усе і спішив помагати. Треба їхати до Вашингтону — Він поїхав, умів знайти доступ до найвищих урядів, щоб тільки допомогти землякові. Кликали його „отець-добродій", і на це ім'я Він вповні заслуговував.

Ввічливий був і жартівливий. Поважний був і на людське горе чутливий. Одвертий був, а коли бувало спалахнув на яку неправість, то скоро лагіднів. Людина повного самозабуття і самовідречення, коли треба було людські болі гоїти і осушувати сльози. Християнин був, хоч не носив ознак своєї віри на чолі і не засвідчував цього формальними фразами. Його християнізм виявлявся в ділах. Переконання мав свої, тверді й непохитні, але нікому їх не накидував. Хто в Нього помочі шукав, єдина потрібна легітимація була: „Я — українець". Між тими, кому спішив на поміч, були люди різних звань і поглядів: єпископ, священики, співаки, редактори, чорнороби, студенти, чоловіки, жінки, діти і люди таких протилежних переконань, як покійні д-р Лука Мишуга і Микола Цеглинський.

П'ять тижнів тому я вступив до п. Солзера, урядовця в адміністрації Пресвитеріян-Госпітал, нашого спільного приятеля. Зійшла мова на Купчинського, і ми погодились, що з Ним погано і хто заступить Його, коли Він відійде на вічний спокій? Таки з канцелярії п. Солзера ми викликали д-ра Купчинського телефоном. Поздоровились і, як звичайно, обмінялись жартами. А тоді Він серйозно каже: „Друже, там у шпиталі, на восьмому поверсі лежить хворий мій колега з гімназії в Бродах, греко-католицький священик. Зайдіть до нього і розважте".

В Його особі зіллялися вдачі й наставлення двох сестер Лазаря — Марії, що слухала слів Спасителя, і Марти, що „клопоталась великою послугою". Так Він слова Спасителя в серці зберігав і „клопотався великою послугою" своїм однокровним братам і сестрам.

Почав занепадати на здоров'ї, по смерті своєї Дружини. Серце відмовляло послуху, атаки повторювались частіше. А Він, все одно, останками сил оперуючи, відвозив хворих до шпиталів, відвідував, лікарів розпитував про недужих, бідним помочі шукав.

Жив для людей. Його життя і праця не раз пригадували те, що сказав безсмертний Іван Франко, що лише той, „кого людське горе смутить, а добро веселить — той цілий чоловік".

Разом з Твоїми Синами і Донями і з Братом Твоїм Романом, і з плеядою Твоїх Друзів схиляю голову перед Твоєю пам'яттю, перед Твоєю скромністю, перед величністю Твого Духа, мій Незабутній Друже, і кладу жмуток отих слабих слів, замість квіток, на Твою могилу. Справді Ти добрим змагом змагався і Свій біг закінчив чесно.

Спокійно в Бозі спи, мій Незабутній Друже. Пам'ять же Твоя нехай вічною буде і добрим прикладом сяє на шлях Твоїх друзів!

8-го січня, 1958.

о. Іван Гундяк.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

З життя нашої громади.

При „спутніковій гарячці", азійській інфлюенці, та безлічі інших аномалій, якими обдаровує нас цей рік, де багато і наших людей „опускає крила", находяться у нас ще середовища, які час від часу стараються щось робити, щоб протидіяти тому штучно витвореному „зачарованому колу".

„Листопадовий Зрив". Заходом Відділу УКК, рік-річно в Рачестері величко відзначується незабутні роковини „Великого Листопадового Зриву". Цього року також з цієї нагоди відбулася Академія, але з деяким опізненням, бо аж першого грудня. Імпреза складалася з відкриття, реферату і закриття — не кажучи про якісь там художні частини.

Прикро є про це писати, а ще прикріше мовчати. Рачестер, хоч його не можна порівнювати з Ню Йорком, Филаделфією, чи іншими мільйоновими містами, все ж таки має, Богу дякувати, аж три „національні хори" та інші мистецькі ансамблі, які, якщо б „договорилися", могли б дати маніфестаційний виступ у найбільшій залі Рачестеру! — Може колись ще до цього прийде...

„Союзовий День". Один із чи не найбільших Відділів УНС, який носить назву „Братства св. Йосафата", влаштував в неділю, також першого грудня, у приміщенні „Українсько-Американського Клюбу" бенкет для всіх своїх членів. Під час бенкету, яким проводив колишній голова Філії УКК пан Шевчук, виступив з коротким словом представник Головної Управи УНС та поодинокі члени і представники. Найкращою точкою, яка справила сильне враження, був виступ відомої мандолінової оркестри Ю СУМА під мистецьким керівництвом В. Божика.

Український танок на службі інформації про Україну. Вже від двох років при рачестерському Осередку СУМА діє і постійно розвивається танцювальний гурток юних сумівців. Цей ансамбль вже є відомим не лише в Рачестері, але і по других осередках. Від деякого часу американські любителі справжнього народного мистецтва, почали цікавитися згаданим ансамблем, запрошуючи його до себе на виступи. Лише на протязі останніх двох місяців малі танцюристи Ю СУМА мали шість таких запрошень і виступів перед американцями. І тут пригадується черговий раз підтверджувана істина: де не зуміє промовити слово правди про наш нарід, його культурно-національну відрубність — там примусить сокрушити тверді уми наша невмируща пісня, наш чарівний танок!

„Мішок сміху". В суботу 7 грудня, рачестерці мали можливість насолоджуватись високомистецьким виступом двох визначних українських гумористів: Понеділка і Керницького Управа Відділу ООЧСУ, щоб для зміни „декорації", дати нашій громаді щось нового, задумала влаштувати такий „Веселий вечір", який треба ствердити, виправдав її задуми. Виступи обидвох гумористів сприймали присутні гучними оплесками. Особливо кінцеві дві появи М. Понеділка, обдаровано непереверешеними комічними здібностями, примусив найтвердших сміятись до безтями.

Гостинний виступ драм-гуртка з Бофало. День пізніше, тобто 8 грудня до Рачестеру завітав драматичний гурток осередку СУМА з Бофало під керівництвом п. Д. Криха з веселою комедією п. н. „Панна Штукарка". В ролях виступали: Д. Крих — Лобода, пані Крих — наймичка Вустя, В. Бідна — „Панна Штукарка", Т. Чмола — Шелляг (батько), Й. Кобилецький — Шелляг (син), пані Гуґель — жінка Шелляга та інші. Гра поодиноких акторів була добра, н. пр. панна Віра Бідна своєю грою та чарівним голосочком захоплювала всіх присутніх. Про гру режисера Криха і його дружину вже й нема що говорити, вони ж бо на сцені „свої зуби з'їли!" У майбутньому всі ролі треба обсадити людьми, яким вони відповідали б. При деяких недоліках, а їх завжди не бракує, картина у загальному випала добре. Треба лише подивляти гурт любителів живого сценічного мистецтва за жертвенну працю. Що ж до рачестерської „авдиторії" то, по правді сказавши, тим разом таки „не дописала"! І не знати де тут шукати причини — слаба пропаганда, чи таки байдужність? Невідрадним явищем є те, що багато батьків, особливо „батьків народу" не посилає своїх дітей на українські вистави, чи інші культурно-громадські імпрези, воліючи щоб вони пішли до кіна, або сиділи вдома. Так думають і поступають деякі рачестерські „великі політики"!

Незважаючи на всякого роду затримки, перешкоди і перепони, „корабель" громадської роботи, хоч інколи з затримками, пливе вперед. І хоч підчас цієї „плавби" багато „пасажирів висідає", то все ж таки „корабель" пливе і плистиме до цілі.

Я. Кужіль.

Милвіл, Н. Дж.

50-річчя о. В. Коваленка.

8-го грудня 1957 р. Громада при церкві Св. Апп. Петра і Павла в Мілвілл, Н. Дж., відзначила день 50-ліття свого доброго пастиря о. В. Коваленка. На той день громада запросила до себе Голову нашої Церкви, Владику Митрополита Івана. Свято почалося Митрополичою Службою Божою, яку відправив в асисті оо. Митрополит. Перед церквою збудовано привітальну браму з написом „Вітай Наш Рідний Владико". Вся церква була виповнена людьми. В дверях церкви з хлібом і сіллю зустрів Владику предсідник громади п. І. Цапар, який теплими словами привітав Владику і просив його нахласти на достойного солєнізанта золотий хрест з прикрасами, як дарунок від громади. При вході до церкви Владику зустрів з хрестом о. парох словами „Заспіваймо Господеві пісню нову" і просив Владику вознести молитви подяки Господу за ті добродійства, що ми їх маємо і просити Господа про збереження в здоров'і усіх парохіян та про визволення Матері України від безбожного поневолення. В гарному, любовно - батьківському слові — відповіді Владика просив усіх вірних молитися за здоров'я нашого іменинника о. Віталія. Під час Служби Божої Владика нагородив о. В. Коваленка саном протоєрея і наклав на нього золотий хрест з прикрасами. Після Євангелії Митрополит сказав повчальну проповідь та мило зворушив усіх вірних Службу Божу прикрашували два оо. диякони та наш хор під кермою п. В. Романкова з солістами панею Є. Приступенко та п. Дж. Романюком. Служба Божа закінчилася „Многоліттям" для Солєнізанта Отця Протоєрея В. Коваленка. По Службі Божій всі пішли до Народного Дому на святочне прийняття в честь Митрополита та отця Солєнізанта. На обіді крім парохіян та гостей, були присутні посадник міста та всі міські комісари. Перше слово привіту виголосив Впреп. Митрополит, відзначивши працю о. Віталія для Рідної Церкви з юнацьких літ, коли він не злякався безбажницького наступу на нашу Національну Твердиню і віддав всього себе з юнацьким запалом на службу відродженої УАПЦ за славних і героїчних часів світлої пам'яті Митрополита Василя Липківського. При цьому Владика підкреслив, що персонально він підписав тільки один афідавіт і цей афідавіт був підписаний для о. Віталія, і з цього Владика дуже задоволений. Далі зі словами привіту виступали представники різних інституцій та організацій, включно з учнями недільної школи. Від Нар. Союзу Ст. Патен, від Ліги Правосл. Молоді А. Купер, від хору п. В. Романків, від першого парох. уряду Т. Ковальський, від сестрицтва Св. Покрови п-і Д. Цапар, яка дуже влучними словами схарактеризувала значення цього свята, за що заслужила похвалу від самого Митрополита. Учениці недільної школи З. Цапар та Н. Дзюба гарно продеклямували два вірші. Після цього о. С. Шадинський прочитав частину з великого числа поздоровлень, що надійшли від тих осіб, які не змогли прибути на свято. Повні батьківської теплоти, сердечности та гарних побажань були листи: Високопреосвященніших Владик Митрополитів Іларіона та Ніканора, Архиєпископів Палладія та Михаїла. Один з Ієрархів так характеризував достойного Ювілята: „Ви гарний і палкий, як Серафим. Церква це ваша стихія, а відправа ваша Боганадхненна і неперевершена. Хто вас чув, той ніколи не забуде. Радію надією, що у звільненому Києві ви ще виголосите „І за всіх і за все". Щиросердечні листи були від о. о. собрабів з ближчих і дальших місцевостей, та зокрема від Протопресвітера УАПЦ в Німеччині о. Г. Тимківського та професорів Ветухова, Ковалева, Коровицького, редактора Мудрого і багатьох друзів та звеличників о. В. Коваленка. В кінці обіду виголосив слово подяки о. Солєнізант і закликав всіх вшанувати 70-ліття Вл. Митроп., яке минуло в жовтні ц. р. Вся заля піднеслася і всі з повних грудей заспівали Вл. Митрополиту „Многії літа". Після цього Вл. Митрополит закликав усіх так само заспівати „Многії літа" о. прот. Віталію, що зроблено. Ввечорі в домі отця відбулося прийняття для Вл. Митрополита, оо., які прибули та організ. свята і цим закінчене радісне свято в нашій громаді, яке залишило гарний спомин на довгі часи.

І. Ц.

● **У Східній провінції на Кубі,** де діє повстанська група Фіделя Кастра, невідомі злочинці вбили на полі 9 осіб. За останні два тижні число вбитих перевищило 20.

● **В зимовому періоді** кожного року пересічно 4 мільйони американців перестуджуються. Таке число перестуджених є „нормальним" для зимового часу.

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „ВЕСЕЛКА".

СПИСОК Ч. 12.

	Передплата	Пожертва	Разом
Д-р Е. Стецьків, Боффало	8.00	2.00	
В. Гіриак, Торонто	4.00	6.00	
Я. Чорномор, Гобокен	4.00	2.00	
М. Жеребецький, Саскатун	4.00	1.00	
А. Курилів, Судбурі	4.00	1.00	
М. Стефанський, Мінneaполіс	4.00	1.00	
І. Винник, Ню Йорк	4.00	1.00	
М. Каплистий, Филаделфія	4.00	1.00	
В. Книш, Ню Йорк	4.00	1.00	
Р. Кміцикевич, Шикаго	4.00	1.00	
П. Яременко, Пасейк	4.00	1.00	
С. Крупка, Дітройт	4.00	1.00	
Л. Савчинський, Рачестер	4.00	1.00	
В. Мельничук, Кліфтон	4.00	1.00	
З. Пелешенко, Гаммонд	4.00	1.00	
В. Воронка, Патерсон	4.00	1.00	
І. Стриховський, Меррік	4.00	1.00	
Д. Косович, Бруклин	4.00	1.00	
З. Храпливий, Ст. Луїс	4.00	1.00	
В. Дигдало, Дітройт	4.00	1.00	
А. Качор, Вінніпеґ	4.00	1.00	
А. Дольницький, Монтреал	4.00	1.00	
І. Мелимука, Дітройт	4.00	1.00	
Р. Луцик, Шикаґо	4.00	1.00	
А. Кобрин, Честер	4.00	1.00	
В. Сосновський, Шикаґо	2.00	3.00	
П. Гладиш, Клівленд	3.00	2.00	
Г. Костів, Лос Анджелес	1.00	1.00	
Н. Глинська, Ню Йорк	1.00	1.00	
С. Пилипенко, Филаделфія	1.00	1.00	
Д-р П. Демус, Мокена	5.00		
В. Кульчицький, Вотердави	4.00		
І. Смерека, Дітройт	4.00		
І. Нітефор, Торонто	4.00		
Інж. Л. Савойка, Нюарк	4.00		
Р. Іваницький, Бронкс	4.00		
Я. Струтинський, Шикаґо	4.00		
Б. Максимонко, Шикаґо	4.00		
С. Гомулка, Филаделфія	4.00		
Я. Слюсаренко, Филаделфія	4.00		
І. Рись, Сиракюз	4.00		
Д. Добрянський, Лонґ Айленд	4.00		
Інж. О. Мартинович, Фила	4.00		
М. Кіт, Бруклин	4.00		
Н. Поточняк, Джерзі Ситі	4.00		
Б. Міхняк, Клівленд	4.00		
Л. Н., Зефиргіле	4.00		
Ю. Венке, Нюарк	4.00		
О. Кулинич, Ню Йорк	4.00		
Н. Брезіцький, Ню Гейвен	4.00		
В. Радиш, Ню Йорк	4.00		
Л. Яськів, Елизабет	4.00		
А. Штафірний, Торонто	4.00		
Д. Мадай, Джерзі Ситі	4.00		
М. Сиерек, Грімсби	2.00		
М. Ґреґор, Трой	2.00		
М. ураль, Юніон	2.00		
С. Подольський, Асторія	2.00		
К. Бокович, Ґарфілд	1.00		
М. Кисіль, Джемайка, Плейн		5.00	
Р. Мартинюк, Шикаґо		5.00	
М. Брунець, Ню Йорк		5.00	
В. Лесів, Вудбайн		5.00	
114 Відд. УНС, Шикаґо		5.00	
Д-р Л. Рубінґер, Клівленд		3.00	
П. М. Тулай, Лон Анджелес		2.00	
Л. Гнатів, Мідлетавн		2.00	
П. Сильчак, Лон Анджелес		2.00	
Р. Карбівник, Филаделфія		2.00	
С. Карпа, Гілсайд		2.00	
М. Плешкан, Нюарк		2.00	
Ю. Цепли, Толідо		2.00	
О. Кривий, Дітройт		2.00	
М. Ших, Дітройт		2.00	
В. Балабан, Френчтавн		2.00	
Г. Сліпець, Клівленд		2.00	
А. Обуховський, Трентон		2.00	
А. Морозовський, Розвіл		2.00	
І. Фурсів, Питсбурґ		2.00	
Р. Борисевич, Шикаґо		2.00	
В. Захаркевич, Балтімор		1.00	
А. Барна, Валінґтон		1.00	
Г. Плескан, Джосеф		1.00	
В. Флорковський, Вейн		1.00	
М. Нидза, Ґарден Ситі		1.00	
М. Голінко, Трентон		1.00	
Д-р М. Дудва, Стейбенвіл		1.00	
М. Сірман, Раріґан		1.00	
І. Кузів, Ню Йорк		1.00	
В. Чубатий, Кензис Ситі		1.00	
М. Галайда, Кембрідж		1.00	
Разом . . .	$ 218.00	$ 100.00	$ 327.00
Раніше проголошено	$ 1,288.90	$ 1,436.10	$ 2,725.00
Разом все . . .	$ 1,506.90	$ 1,545.10	$ 3,052.00

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Спорт

СК СТЕМФОРД — УСК НЮ ЙОРК 2:2

Тритижнева перерва, вузьке грище, а вкінці стрілова „анемія" цілого нападу УСК — ось головні причини страти одної точки УСК в Стемфорді, в неділю 22 грудня 1957 р. Крім того всього ще: чомусь і серед деяких змагунів, а тим більше серед поважної кількости „симпатиків" УСК („Боже, борони мене від таких приятелів, бо з ворогами я собі раду дам") чомусь цілий час „ревіла" злослива ідея, що УСК мусить ті змагання або програти, або зремісувати. Направду можна щонайменше дивуватися, коли в другій половині гри, при стані 2:1 для УСК та при видній перевазі наших змагунів в полі, ті непоправні „песимісти" ходять по всіх кутах площі і співають: „Ми програємо"... Я направду сумніваюся, чи можна таких „симпатиків" УСК таки щирими приятелями його назвати.

Про саму гру можна сказати ще й те, що була вона найслабша зі сторони УСК в тому сезоні...

Вирізнилися: Підгорецький, Колодій, Гаврилюк та частинно Шпон.

Склад УСК: Цьолко, Шмігель, Підгорецький, Колодій, Гаврилюк, Панкевич, Шпон, Наливайко, Голюка, Арндт, Васильневич (Луцишин). — Ворота добули: Шпон та Васильневич.

Направду можна дивуватися, що при такій іноді направду гнітючій перевазі УСК протягом цілої гри, можна зійти з грища з нерішеним вислідом. Все таки ми віримо, що це була хвилева недиспозиція і що ми скоро про неї забудемо...

Стемфорд СК (рез.) — УСК (резер.) 1:2.

Ворота для УСК добули: Була та Яблонський.

УСК юньйори „А" — Грецький СК — 1:0.

Ворота для УСК добув юньйор Каздоба.

УСК НЮ ЙОРК ПРОЙШОВ УСПІШНО 3-ТУ РУНДУ ЗА ЧАШУ АМАТОРІВ ЗДА

УСК Ню Йорк — Гота СК 5:4 (2:1).

Коли взяти під увагу, що протягом 9-ти мистецьких змагань оборонні лінії УСК — Ню Йорк пропустили лише 10 воріт, й на одних змаганнях за чашу аматорів ЗДА Цьолко мусів аж чотири рази капітулювати, тоді річ ясна: або оборонні лінії УСК заграли слабше, або противник був особливо стрілово небезпечний. На нашу думку, було й одне і друге. Якщо оборона й помічала, що кожний корнер битий Готою мусить „опинитися" перше на голові котрогось із високих ростом (а такі вони були всі) змагуна Готи, а звідси „полетіти" у ворота УСК, то можна було тій „неминучій" долі якось протиставитися... Гота є молода, необчислима дружина. Вона може по дуже гарній грі зремісувати із Брукліном та Гобокеном, але може програти теж проти слабих чехів чи Пасейку... УСК виступив без „хворого" Вітюка, за те зі Шилом й Поллаком із Канади. Їх дебют випав добре. Шило на позиції лучника виявив велику рухливість, постійне намагання діставатися до воріт противника, а Поллак крім знаменитого володіння м'ячем, має добрі центри та стріли на ворота. Голюка на позиції середущого напасника постійно робив замішання під воротами противника, а двоє воріт (одні Шила, а другі Колодія) були абсолютно заслугою Голюки. Арндт, як звичайно працьовитий, але на нерівній площі (а тим більше на вогкій) його „бомби" або йдуть „попід небеса", або замінюються в легкі, анемічні стріли, що їх противник легко виловлює. Колодій своєю працьовитістю та відвагою виявився продуктивнішим від Васильневича на лівому крилі, але важко ще тепер давати виразну оцінку. Підгорецький на обороні дійсно „мур", але все таки „фавлів" ще не бракує... Гаврилюк на позиції „штопера" до своїх технічних комбінацій, додав тим разом ще й доволі добрі викопи...

Цілість зате грала доволі добре, і враження було додатнє.

Ворота добули Шило (3) та Колодій (2).

УСК резерва — Гота рез. 4:1

Ворота для УСК добули: Гарасимяк (2) Луцишин (2).

УСК юньйори „А" — Гота юньйори 1:7.

Противник заграв знаменито, а наші мали таки дійсно „чорний день"... Все таки по такому „цебрі" холодної води наші юньйори „А" не будуть йти до змагань в майбутньому з „вірою" в „абсолютну" перемогу, але будуть кожного противника дещо більше респектувати.

УСК юньйори „Б" — Готта юньйори „Б" 0:1.

Наші юньйори заслуговують на реміс, — але... м'яч округлий... (ix)

НОВИЙ УСПІХ „ЧЕРНИКА" — ДІТРОЙТ

„Черник" — Мадяри (Йонґставн, Огайо) 2:1 (1:0).

Після завзятих змагань, повних важких зусиль на розмоклій площі, „Черник" пробив собі дальший шлях до півфінальних змагань західних стейтів за аматорську чашу Америки. Мадяри завдали „Черникові" немало клопоту, і остаточний вислід змагань висів у повітрі до останньої секунди гри. Героєм змагань був пр. оборонець „Черника" С. Краффорт, який прямо доконував чудес, застосовуючи свою дефензивну гру проти мадяр з Огайо. Одинокі ворота для мадяр, на превеликий жаль, здобув Т. Дудун п. оборонець „Черника" цілком нехотячи, рятуючи грізну підворітну ситуацію. На велике признання за посвяту і гарну гру заслуговує І. Чипчар, який пішов боронити свої краски і українське спортове ім'я, не зважаючи на хворобу (грипу).

Розмокла площа утруднювала розвинення гарної комбінаційної гри, одначе мадяри в нападі виявились технічно кращими за напад „Черника". Ворота для „Черника" здобули: в першій половині — Б. Савка, в другій половині при стані 1:1 Р. Кахній, гарним несподіваним стрілом з правого крила понад вибігаючого воротаря (35 метрів).

„Черник": С. Кучабський, Т. Дудун, С. Краффорт, д-р Дойґ, Присяжнюк, О. Посмітюх, В. Кахній, Т. Прат, І. Чипчар, Л. Кіналь, Ю. Кучабський, Б. Савка, В. Дру, Р. Кахній.

В. Дигдало.

ВІДБИВАНКА КЛІВЛЕНДСЬКА

Під цю пору Міський Рекреаційний Центр Клівленду влаштовує чемпіонати міста у відбиванці.

УАСК „Львів" зголосив до турнірів свої чоловічу й жіночу дружини.

Серед чоловіків (7 дружин-учасників грає кожна проти кожної по два рази) „львов'яни" дотепер перемогли Вудленд Рекреейшин Сентер 2:1 і програли проти Литовського АК і Латвійського СК по 1:2. Обидві ці поразки могли так само добре написатися в користь українців, якби за ними стояв був з лозиною якийсь („святмиколаївський") чортик і приневолив їх грати до кінця й аж тоді сваритися (але хто, в такому випадку, намовляв змагунів сваритися?...).

В жіночій конкуренції (6 дружин грають кожна з кожною по чотири рази) змагунки „Львова", після першої повної рунди, з перемогами — поразками 1:4, займають покищо п'яте місце. Недостачі, що не пускають „львов'янок" на належне їм вище місце: гра в некомплектному стані, недостатня опіка клюбу (на одні змагання волейболісток не було кому завезти...).

В футболі сенсація, що одночасно нашому „Черникові", з Дітройту, за алярмовий сиґнал править: невідомі нікому мадяри з Йонґставну (звичайно „свіжі", чи „революційні", з 1957 р.!), в турнірі за Професійну Чашу Америки, розторощили клівлендських мадярів і хорватів, Менсфілд (9:0!), а минулої неділі в Клівленді (!) — Джермен Америкенс 3:2, й стали перед воротами чемпіона Мишиґену — „Черника", Дітройт...

О. Г.

НА УКРАЇНСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ ФРОНТІ

(Закінчення зі стор. 2-гої)

А тут, маючи різні можливості транспорту, лінуються раз чи два рази на тиждень явитися на співанку.

Найкраще стоїть у нас ділянка музичної освіти. Схід і північ ЗДА вкриті сіткою українських музичних шкіл, де вчиться і виховується молоде покоління. Перед у цьому веде Український Музичний Інститут в Ню Йорку із своїми численними відділами. Розвиток цієї ділянки шкільництва треба завдячувати головно директорові УМІнституту Романові Савицькому, що вклав у це діло багато праці та ініціятиви і мав, як то кажуть, щасливу руку. Але ця сітка могла б бодай подвоїтися, якби у нас не покутував дух отаманщини. Бо скільки то приватних шкіл і шкілок не увійшло до системи Музичного Інституту, щоб не втратити „самостійности", забуваючи, що в „єдності — сила".

А наші творці-композитори? Вони працюють і творять, хоч їхні умовини для творчої праці не світлі. Плоди їхньої праці лежать на столах, заворожені у нотних значках, і ждуть, щоб долетіли до вух слухачів. Та при слабій зорганізованості нашого музичного життя можливості для цього дуже малі.

Не можна поминути ще одної ділянки, а саме продукції грамофонових платівок. Щораз більший розвиток механізованої музики сприяє поширенню й українських платівок, викликає попит на них між українцями і не-українцями. Добра платівка не тільки задовольняє слухача, вона є також пропаґатором української музики. На жаль, про багато платівок, які появляються у продажу, цього сказати не можна, бо ані награні твори, ані їх виконання не стоять на мистецькій висоті. При награванні платівки треба брати до уваги не тільки те, чи платівка, йдучи у світ, задовольнить пересічного слухача, вона має задовольнити й музичного знавця і бути добрим прикладом музичного мистецтва. Про це повинні пам'ятати і виконавці і видавці українських грамофонних платівок.

З Наукових Конференцій УВАН в ЗДА

„Дура Европос та її написи" — доповідь професора А. С. Коцевалова. 27 жовтня 1957 року в Ню Йорку відбулося засідання Секції Античної Історії УВАН у ЗДА, на якому професор А. С. Коцевалов доповів про розкопи та виявлені написи в старовинному великому місті, що звалось „Дура Европос".

Доповідач зазначив, що „Дура Европос" є назва великого старовинного грецького міста на Евфраті. Це місто заснували македонці на місці семітської оселі, потім воно було під владою Парфії і, нарешті, Риму. Розкопи цього міста відбувалися в 1922 році, а останнього часу Єйльським університетом. Єйльський університет з цих розкопів зібрав багато матеріялів, що тепер опрацьовуються.

Проф. А. Коцевалов зупинився на написах, що були виявлені в розкопах „Дура Европос". Дуже цікава мішанина різних етнічних елементів у Дурі, яка нагадує античну Чорноморщину з її сумішкою грецької та скитської мов. В грецьких написах Дури доповідач виявляє елементи македонського діялекту грецької мови та латинські й іранські елементи.

Доповідь викликала зацікавлення, ряд запитань та виступів, в яких взяли участь: Д. Гуменна, О. Домбровський, Т. Іванівська, Е. Маланюк, М. Маркевич, М. Оліфиик, С. Процюк, Ю. Пірхорович, Н. Осадца - Яната, Л. Чикаленко. **І. З.**

Американські фахівці про недалекий лет людини на ракеті

Вашингтон. — У зв'язку з вістками, що СССР випустив ракету з людиною на висоту 186 миль, американські фахівці заявляють, що ЗДА вже в недалекому часі зможуть вистрелити ракету разом із людиною, яка зможе летіти на ту висоту, про яку згадується в СССР. (Совєтська аґенція Тасс заперечила цю вістку, яку поширили пресові аґенції в вільному світі). Американські спеціялісти не заперечують можливість лету людини в ракеті на висоту 186 миль. Летун капітан Івен Кінчлу впродовж одного року має летіти в ракеті на висоту 100 миль. Ця ракета є типу X-15, але він зробить це аж тоді, коли буде певність, що зможе безпечно вернутися на землю. Відомий американський летун Скотт Кросфілд заявив, що він вірить в те, що впродовж одного року вдасться збудувати ракету, в якій людина зможе летіти вгору на 100 миль і звідтам в здоров'і вернутися на землю. Летун Кросфілд летів вже в ракеті типу X-2 зі швидкістю два рази більшою від звуку.

Пані Ф. Д. Рузвелт промовляла на республіканському прийнятті

Ню Йорк. — Дружина покійного демократичного Президента ЗДА пані Елінор Рузвелт виступила в четвер 9-го січня ц. р. на прийнятті нюйоркського Клюбу Молодих Республіканців. Темою її промови була справа допомоги для закордону, особливо підтримки для країн Середнього Сходу. Вона підкреслила у своїй промові, що З'єдинені Держави Америки не можуть обмежувати своєї допомоги для держав Середнього Сходу тільки до мілітарної підтримки, але мусять допомогти їм розбудувати їхнє господарське життя, зокрема в ділянці загального добробуту. Конечність зміни американської допомогової політики обґрунтовувала пані Рузвелт теж теперішньою господарською експансією Совєтів, які за її словами ведуть кращу допомогову політику для закордону, як ЗДА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШИКАГО, Ілл. — Місячні збори Т-ва „Вільна Україна", Відд. 139, відбудуться в середу, 15-го січня 1958 р., у парафіяльній залі — 4952 So. Paulina, о год. 2-ій по пол. Проситься прибути, бо є важливі справи, як вибір делеґата на конвенцію УНСоюзу. В місяці грудні, на річних зборах вибрано уряд на 1958 рік, а саме: М. Яцишин, предс.; А. Вовчук, кас.; Д. Кошіль, секр.

Посмертні Згадки

ДЖУЛЕТ ЛУСАНКО, членкиня 399 Відд. УНСоюзу, Т-во „Леви" в Шикаго, померла 12 листопада 1957 р., по тяжкій і короткій недузі, на 29 році життя. Покійна прибула до ЗДА рік тому та 2 місяці перед своєю смертю вступила до УНСоюзу. Залишила горем прибитого чоловіка Володимира та Родину в Бельгії. Похоронено її в Кнокке, Бельгія. — В. Їй П.!
Кашуба

ІВАН ВИШИНСЬКИЙ, член Укр. Доп. Т-ва „Дністер", Від. 361 УНСоюзу, помер 3-го січня 1958 р. Покійний народився в с. Підсосів, пов. Бібрка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, доньку Павю, зам. Павлівець, сина Володимира та 3 внучки. Похорон відбувся в середу, 8-го січня 1958 р., з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Юрія при 7-ій вул в Ню Йорку. — В. Й. П!
Управа Т-ва „Дністер"

ПАРАСКЕВІЯ ЯЦУН, членкиня Т-ва „Свобода", Відд. 194 УНСоюзу, померла 3-го січня 1958 р., на 51 році життя. Покійна народ. 1906 р. в Камінці Новій, пов. Рава Руска, Зах. Україна. Залишила у смутку чоловіка Івана, 3 братів: Григорія, Івана і Петра. Похорон відбувся в середу, 8 січня 1958 р., з пох. заведення П. Яреми, при 7-ій вул., до греко-кат. церкви св. Юрія, при участі Родини, Знайомих і членів. — В. Їй П!
Управа Відділу

МИХАЙЛО СОХАНЧАК, довголітній член 375 Відд. УНСоюзу в Филаделфії, помер 17-го жовтня 1957 р., проживши 67 років. Покійний народ. в селі Ребе, пов. Ліско, Зах. Україна. Залишив у смутку брата Стефана в краю. — В. Й. П!
Є. Грималяк, секр.

• РОЗШУКИ •

Пошукую братів
МИХАЙЛА, СТАХА І БОГДАНА ЯКОБШЕ,
зі с. Качуїв, пов. Черкаси, коло Львова. Хто знав би про них щонебудь, прошу зголосити на таку адресу:
Katrusia YAKOBSHE
712 Court Street
Utica, N. Y.

Пошукую
ФІТЯ ВАСИЛЯ,
зі с. Попеляни, к. Щирця. Перебував в Реґенсбурзі, Німеччина. Хто знав би про нього, або він сам, проситься зголосити на таку адресу:
Katrusia YAKOBSHE
712 Court Street
Utica, N. Y.

ФЕДОРА СТОРОЖЕНКА
пошукує
Дмитро Мильченко.
Разом були в школі дентистів.
Моя адреса:
D. MYLCHENKO
52 Bellevue Avenue
Toronto, Canada

Пошукую
МАРІЮ ГАРАЗДАШ,
з с. Погірці, пов. Рудки. Перебувала в Німеччині. Мала виїхати до Америки. Хто знав би про неї, або вона сама, прошу зголоситись, бо маю відомості з краю.
Прошу писати на адресу:
Марія ІЛЬКІВ
1407 N. Campbell Ave.
Chicago 22, Ill.
Заграничні часописи прошу передрукувати.

МИХАЙЛО ГОЛУБНИК
Michael HOLUBNYK
прошу сконтактуватися з
TITUSVILLE TRUST CO.
Titusville, Pennsylvania.
Мається для Вас спадок.

ІВАНЮКА ДАМ'ЯНА,
з Марковець, пов. Товмач, зі сином Петром, що прибув до Америки 1925 року, пошукує сестрінок
Петро ХАРЕВИЧ
c/o International Gift Shop
4230 Tennyson Street
Denver 12, Colorado

ТАРЗАН, ч. 3993. Що в переді?

LATER, TOWARD DUSK, TARZAN SUDDENLY EXCLAIMED. "LOOK!" ALL EYES GAZED INTENTLY AT AN ANCIENT CITY, LOOMING IN THE DISTANCE.

"THAT MUST BE IT!" SAID STEVE, ELATED. "BUT WE'D BETTER WAIT UNTIL DAYLIGHT BEFORE WE INVESTIGATE."

...WHILE THE OTHERS SLEPT, TARZAN'S MIND RACED EXCITEDLY AS HE AWAITED DAWN. WHAT DID LIE WITHIN THOSE ANCIENT WALLS?

Dick Van Buren

5-21 3993

Пізніше, перед смерком, Тарзан несподівано вигукнув: „Дивіться!" Очі всіх пильно вдивлялися в старовинне місто, яке маячіло вдалині.

— Це мусить бути воно! — сказав Стів схвильовано. — Але перше, як оглядати, ми повинні зачекати на денне світло.

У той час, як інші спали, Тарзанів розум в [illegible] змагався, чекаючи на світанок. Що там лежить у тих старовинних мурах?